

Antagen	Löpnr.:	Dokumentklass	Version:	Sida
		Riktlinjer	1.0	1(4)
Anders Engelholm, Gurli Edlund, Markku Paanalahti.			Datum:	
			2017-05-22	

Samtycke

Hälso- och sjukvårdsinsatser ska göras i samråd med den enskilde.

Inledning

All vård ska utformas tillsammans med den enskilde patienten och i samverkan med närstående. I Sverige idag finns större delen av vårdens dokumentation i digital form och därför är det viktigt att informera den enskilde om hur denna information hanteras på ett säkert sätt. För att vården ska kunna ta del av denna digitala information ska den enskilde ge sitt samtycke. Ibland kan detta samtycke vara svårt att inhämta, på grund av olika sjukdomar som påverkar minne och beslutsförmåga.

Denna riktlinje ska ge stöd till Sundsvalls kommuns personal hur samtycke ska hanteras på ett säkert sätt och hur dokumentation ska gå till.

Definitioner

NPÖ

Nationell Patientöversikt, är en IT-lösning som ger behörig vårdpersonal direkt åtkomst till patientinformation, under förutsättning att patienten godkänner detta och ger sitt samtycke.

Sammanhållen journalföring

Möjlighet för vårdpersonal att se journalanteckningar från en annan vårdgivare, exempelvis en sjuksköterska i kommunen kan se provsvar via NPÖ som finns i landstingets journal.

Kvalitetsregister

Ett register där vårdgivaren registrerar uppgifter om en patient för att utveckla och kvalitetssäkra vården i verksamheten.

Beslutsoförmögen

En person som anses sakna förmåga att fatta beslut om sin egen person, exempelvis om hen vill ha en viss behandling eller inte.

Varaktigt beslutsoförmögen

En person som anses sakna beslutsförmåga och att det inte är tillfälligt, exempelvis en person med en demenssjukdom.

Uttryckligt samtycke

Den enskilde aktivt antingen skriftligen eller muntligen eller genom t ex jakande nick ger sitt samtycke till en viss åtgärd

Konkludent samtycke	Att patienten agerar på ett sätt som underförstått visar att han/hon samtycker, exempelvis genom att underlätta åtgärdens genomförande.
Presumerat samtycke	Bygger på att den som vidtar åtgärden förutsätter att den är förenlig med patientens vilja utan att samtycke kommit till uttryck.

Riktlinje

Det är endast den hälso- och sjukvårdspersonal som behöver uppgiften för sitt arbete och exempelvis har en aktuell vårdkontakt och ett behov av uppgifter i den individrelaterade vården som får ta del av patientjournalen.

Patienten ska vara delaktig och har rätt till att få information om vem/vilka som ska få läsa i patientjournalen.

Patienten ska få information om hur patientjournalen hanteras i Sundsvalls kommun.

Samtycke ska ske när:

- information hämtas från och lämnas till annan myndighet/huvudman
- när legitimerad personal önskar ta del av uppgifter i annan vårdgivares journal så kallad sammanhållen journal, exempelvis via Nationell patientöversikt (NPÖ), Pascal mm
- för samråd och vårdplanering, exempelvis teamkonferens där personer deltar som inte är hälso- och sjukvårdspersonal
- information lämnas till närstående eller företrädare
- information lämnas till och hämtas från enskild verksamhet
- en studerande ska ha rätt att läsa och dokumentera i patientjournal.

Samtycket ska dokumenteras i Procapita under sökordet Samtycke.

Av dokumentationen ska framgå om samtycket gäller bara för ett enskilt tillfälle eller om det gäller för en längre tid. Om samtycket gäller för en längre tid ska detta anges samt tid för planerad uppföljning av samtycket.

Olika typer av samtycke

Om inte ett **uttryckligt** samtycke kan inhämtas kan legitimerad personal bedöma att det finns ett **presumerat** samtycke om det kan förutsättas att åtgärden är förenlig med patientens vilja. *Se nedan kring beslutsoförmögna.* Även **Konkludent** samtycke kan även användas.

Bedömningen kan gälla för ett enskilt tillfälle, eller för en längre tid. Den legitimerade personalen bedömer hur länge samtycket ska gälla och hur ofta en omprövning av samtycket behöver göras. Ett samtycke kan alltid upphävas av den enskilde. Dokumentera på vilket sätt bedömningen gjorts i Procapita, för vilken tid det beräknas gälla samt planerad uppföljning av samtycket.

Samtycke till information till närstående

I Procapita anges om patienten har givit sitt samtycke till att information lämnas till någon eller några närstående och i så fall vilka det gäller.

Sammanhållen journal med Landstinget Västernorrland och Nationell patientöversikt (NPÖ)

När legitimerad personal vill ta del av uppgifter i den sammanhållna journalen eller NPÖ krävs samtycke. Samtycket hanteras genom att patienten får information om vad den sammanhållna journalen eller NPÖ innebär och tillfrågas om sitt samtycke. Samtycke kan i vissa fall behöva inhämtas för varje tillfälle som legitimerad personal önskar ta del av journaluppgift, men kan också genom överenskommelse med patienten gälla för en bestämd tid. Samtycket dokumenteras i Procapita. För instruktioner i NPÖ se länk: <http://webbtv.compodium.se/inera/webbinarier/npo/>

Varaktigt beslutsoförmögna

I patientlagen (SFS 2008:355) med ändringar (SFS 2014:829) får en vårdgivare göra uppgifter via NPÖ, kring en patient som är varaktigt beslutsoförmögen, tillgänglig om;

1. patientens inställning till sådan personuppgiftsbehandling så långt som möjligt klarlagts, och
2. det inte finns anledning att anta att patienten skulle ha motsatt sig personuppgiftsbehandlingen.

Omvänt gäller samma sak för vårdgivare som önskar ta del av uppgifter i sammanhållen journalföring.

Bedömning

För att ta del av den sammanhållna journalen, för patienter som är varaktigt beslutsoförmögna, ska den legitimerade personalen göra en bedömning om patienten;

1. skulle ha velat att de tar del av uppgifter i journalen. *Den bedömningen kan vid behov göras genom samtal med anhöriga/företrädare eller personal som känner patienten väl*
2. det inte finns anledning att anta att patienten skulle ha motsatt sig inhämtade av uppgifterna.

Om någon av punkterna känns osäker ska legitimerad personal inte använda sig av möjligheten att ta del av journalen.

När bedömningen är gjord och den legitimerade personalen anser att ett presumerat samtycke finns ska detta dokumenteras i Procapita.

Bedömningen kan gälla för ett enskilt tillfälle, eller för en längre tid. Den legitimerade personalen bedömer hur länge samtycket ska gälla och hur ofta en omprövning av samtycket behöver göras. Ett samtycke kan alltid upphävas av den enskilde.

Nationella och regionala kvalitetsregister

Personuppgifter får inte behandlas i ett nationellt eller regionalt kvalitetsregister, om den enskilde motsätter sig det.

I Sundsvalls kommun används i nuläget tre nationella kvalitetsregister; Svenska palliativregistret, Senior alert och BPSD-registret.

I Samband med inflyttning i särskilt boende eller vid uppstart av hemsjukvård ska legitimerad personal informera om att Sundsvalls kommun använder nationella kvalitetsregister för att utveckla verksamheten. Om den enskilde inte motsätter sig registrering med ett nej – bedöms det som att registrering kan ske. Beslutet dokumenteras i Procapita.

Bedömning

För personer, som varaktigt saknar beslutsförmåga för att ta ställning till om personuppgifter kan behandlas i ett nationellt eller regionalt kvalitetsregister, ska legitimerad personal utreda och bedöma;

1. den enskildes inställning till sådan personuppgiftsbehandling så långt som möjligt. *Den bedömningen kan vid behov göras genom samtal med anhöriga/företrädare eller personal som känner den enskilde väl.*
2. att det inte finns anledning att anta att den enskilde skulle ha motsatt sig personuppgiftsbehandlingen i kvalitetsregistret.

Visar utredningen att det inte finns några hinder att behandla den enskildes personuppgifter i kvalitetsregister kan registrering ske. Beslutet dokumenteras i Procapita.

Personuppgifter i ett kvalitetsregister ska så snart som möjligt utplånas, om det efter att personuppgiftsbehandlingen har påbörjats finns anledning att anta att den enskilde skulle motsätta sig den.

Information om respektive kvalitetsregister

Senior alert: www.senioralert.se

BPSD: www.bpsd.se

Palliativregistret: www.palliativ.se